

# Folkhögskoleplan 2026–2029

Birka och Bäckedals folkhögskola

Beslutad av regionala utvecklingsnämnden 2025-xx-xx, § xxx

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

|   |                                  |   |
|---|----------------------------------|---|
| 1 | Inledning .....                  | 3 |
| 2 | Styrande dokument .....          | 4 |
| 3 | Varaktighet .....                | 5 |
| 4 | Ledning och Organisation .....   | 5 |
| 5 | Samverkan .....                  | 6 |
| 6 | Långsiktiga prioriteringar ..... | 7 |
| 7 | Uppföljning .....                | 8 |

Folkhögskoleplan 2026–2029 Birka och Bäckedals folkhögskola  
Dnr RUN/501/2023

Handläggare  
Mattias Åkerberg  
Kultur och Bildning

Region Jämtland Härjedalen  
Box 654, 831 27 Östersund  
[www.regionjh.se](http://www.regionjh.se)

# 1 Inledning

## 1.1 Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen är huvudman för två folkhögskolor, Birka i Ås och Bäckedal i Sveg. Folkhögskolornas styrelse har det yttersta ansvaret för verksamheten och regionala utvecklingsnämnden är utsedd till styrelse för båda folkhögskolorna. Folkhögskolorna har inte någon gemensam läroplan (vilket exempelvis grundskolorna har) utan det är varje skolas ansvar att sätta upp mål och riktlinjer för verksamheten, inklusive de flesta beslut som gäller deltagarnas situation och rättigheter på folkhögskolan. Skolornas styrelse beslutar därför om en Folkhögskoleplan i vilken Region Jämtland Härjedalens syfte och mål med att driva folkhögskolor beskrivs och vilka de långsiktiga prioriteringarna är. I Folkhögskoleplanen tydliggörs även respektive skolas profil samt ramar för skolornas styrning.

## 1.2 Birka Folkhögskola

Birka Folkhögskola ligger i Ås i Krokoms kommun, ca 1 mil väster om Östersund. Utbildningar erbjuds inom Allmän kurs, Musikutbildningar och Yrkesutbildningar.

- Allmän kurs ger deltagarna möjlighet till behörighet till högre studier. Vid sidan av de behörighetsgivande studierna studerar deltagaren fördjupande ämnen inom sitt intresse.
- Musikutbildningarna ger utbildning för olika nivåer inom klassisk, jazz- och folkmusik samt musikproduktion.
- Skolans yrkesutbildningar erbjuder, förutom studier på hel- och deltid, även utbildningar på distans.

Under utbildningstiden finns möjlighet till internatboende och restaurangverksamhet och folkhögskolan erbjuder även konferensmöjligheter.

Birka erbjuder kortkurser, som är kurser som ofta följer skolans unika profil men pågår kortare än 15 dagar.

## 1.3 Bäckedals Folkhögskola

Bäckedals folkhögskola ligger i Sveg i Härjedalens kommun. Utbildningarna som erbjuds återfinns inom Allmän kurs och Traditionella hantverk.

- En väsentlig del av skolans verksamhet utgörs av allmän kurs som ger behörighet till högskola/universitet, och därutöver ämnen som ger särskild behörighet.
- Bäckedal har sedan 80-talet en tydlig profilering mot traditionella hantverk med bland annat kurser i smide, skinngarvning, trä- och textila hantverk mm. Sedan 2019 bedrivs också en gesällutbildning i skinngarvning med möjlighet att avlägga gesällprov och erhålla gesällbrev i yrket Garvare.

- Bäckedals folkhögskola erbjuder även kurser i hållbar utveckling, odling och självhushållning.

Under utbildningstiden finns möjlighet till internatboende och restaurangverksamhet.

Bäckedal erbjuder kortkurser, som är kurser som ofta följer skolans unika profil men pågår kortare än 15 dagar.

## 2 Styrande dokument

### 2.1 Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen

Folkhögskolornas verksamhet är inte reglerad i skollag eller skolförordning och skolhuvudmannen har därför stor frihet att utforma verksamheten.

Staten lämnar stöd till folkhögskolorna i enlighet med SFS 2015:218. Syftet är att:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället,
- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningsrådet beslutar vilka skolor som ska få statsbidrag och fördelar tillgängliga medel mellan dem. Region Jämtland Härjedalens folkhögskolor ska genom sina kurser, utbildningar och andra aktiviteter arbeta enligt de syften och uppfylla de villkor som krävs för statsbidrag till Folkbildningen.

### 2.2 Den regionala utvecklingsstrategin 2024 – 2050, (RUN/515/2018)

Region Jämtland Härjedalen har det regionala utvecklingsansvaret och ska ta fram en regional utvecklingsstrategi, RUS. Den regionala utvecklingsstrategin är Region Jämtland Härjedalens övergripande styrdokument och beskriver den målbild som samtliga verksamheter ska sträva emot. Exempelvis uttrycks i målbilden;

- att utbildningssystemet är flexibelt och tillgängligt för alla och att vi har möjlighet att lära oss genom hela livet via studier på olika nivåer, vilket gynnar såväl den sociala sammanhållningen som offentliga myndigheter och företagsutveckling i hela länet och deras försörjning av kompetens.
- att konst och kultur är en självklar del av den regionala utvecklingen och i all utbildning, därför ligger länet i framkant när det gäller kulturella uttryck och initiativ, vilket i kombination med samverkan och samhandling ger förnyelseförmåga och nytänkande. Vi upplever jämlika och jämställda

levnadsvillkor oavsett var vi bor i länet och de påverkbara hälsoklyftorna finns ej längre.

- att folkbildning samt det ideella föreningslivet inom kultur och idrott är en väsentlig del av den lokala kraften som organiserar och samlar människor, vilket skapar identitet, sociala mötesplatser, en bättre folkhälsa samt bidrar till platsers utveckling och dess näringsliv. Något som också återspeglas i *Regional kulturplan för Jämtland Härjedalen 2024 – 2027* (RUN/12/2021).

Folkhögskoleplanen ska tydliggöra hur Region Jämtland Härjedalens folkhögskolor bidrar till att uppfylla målbilden i den regionala utvecklingsstrategin.

### 3 Varaktighet

Folkhögskoleplanen gäller i fyra år och fastställs av den regionala utvecklingsnämnden tillika skolornas styrelse. Behov av revidering kan finnas vid beslut om förändrade statsbidragsvillkor eller utifrån väsentliga regionala förhållanden.

Folkbildningsrådet ser över villkoren för statsbidrag till folkhögskolor. Målet med den pågående översynen är att ta fram ett nytt bidragssystem som driver mot kvalitet och stärker särarten i utbildningsformen folkhögskola. Enligt tidsplanen ska översynsarbetet vara klart våren 2026 och nya villkor träda i kraft den 1 januari 2027 och kan föranleda ovan nämnda behov av revidering av Folkhögskoleplan.

## 4 Ledning och Organisation

### 4.1 Skolornas styrelse/Regionala utvecklingsnämnden

Det yttersta ansvaret för folkhögskolornas verksamhet ligger hos skolornas styrelse. Utöver Region Jämtland Härjedalens verksamhetsplanering och budgetarbete ska skolornas styrelse även fastställa respektive skolas årliga verksamhetsberättelse som sedan skickas till Folkbildningsrådet. Inför varje termin fastställer styrelsen kursutbudet vid respektive folkhögskola. Tillägg eller förändringar i fastställt kursutbud beslutas enligt gällande delegationsbestämmelser.

### 4.2 Skolornas ledning

Skolornas arbete leds av rektor, tillika enhetschef, som beslutar om verksamheten i enlighet med fastställda delegationsbestämmelser. Dialog med skolstyrelsen vid ärenden som rör deltagare vid skolornas utbildningar förs med skolstyrelsens presidium. Varje skola har en egen ledningsgrupp.

Det är viktigt för skolornas verksamhet att personalen ges möjlighet att utveckla den speciella folkbildningspedagogik som kännetecknar folkhögskolorna. Skolornas rektorer förutsätts också ha genomgått den speciella rektorsutbildningen för folkhögskolor. Om ny rektor anställs som saknar denna fortbildning ska den påbörjas inom ett år.

### 4.3 Rektorsnätverk

Ett rektorsnätverk hanterar skolornas strategiska utvecklingsfrågor och även samverkan mellan skolorna och andra externa aktörer. Till rektorsnätverket bjuds också rektor vid Åreälvens folkhögskola in att delta vid minst ett tillfälle per år.

### 4.4 Ekonomi och personal

Skolorna finansieras av statsbidrag från Folkbildningsrådet, regionbidrag från Region Jämtland Härjedalen samt externa intäkter.

Skolorna följer Folkbildningsrådets anvisningar och ska i övrigt ha tydliga och gemensamma rutiner för ekonomiarbetet i samverkan och under ledning av Region Jämtland Härjedalens ekonomiavdelning.

Personalfrågor sköts av skolledningen utifrån fastställda delegationsbestämmelser och i samverkan med Region Jämtland Härjedalens personalavdelning utifrån styrande dokument och avtal. Anställning av rektor hanteras av ansvarig chef i samråd med skolstyrelsens presidium.

### 4.5 Deltagarinflytande och studeranderätt

Rektorerna ska, i samarbete med deltagare och personal och med utgångspunkt i den studeranderättsliga standarden, utarbeta goda rutiner för deltagarinflytande och studeranderätt. Om deltagaren inte är nöjd med ett beslut eller rektors agerande så ska det bland annat framgå att denne kan vända sig till skolans styrelse.

## 5 Samverkan

### 5.1 Lärcentra och utbildningssystem

Folkhögskolorna ska samverka med kommunernas lärcentra gällande frågor som rör utveckling och utbud av det livslånga lärandet. I synnerhet den kommunala vuxenutbildningen men även yrkeshögskola och universitet då dessa i många fall är kommuniserande kärl med folkhögskolorna. Samverkan med övriga aktörer sker bland annat i grupperingar inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

## 5.2 Offentligägda Folkhögskolors Intresseorganisation (OFI)

OFI organiserar och företräder de 42 folkhögskolor som har regioner som huvudmän och beaktas som en relevant samverkanspart i arbetet med att bevaka folkhögskolornas särskilda intressen på nationell nivå.

# 6 Långsiktiga prioriteringar

## 6.1 Bidra till det livslånga lärandet

Birka och Bäckedals folkhögskolor har en viktig roll i att nå länets gemensamma målbild och för att utveckla tillgängligheten av det livslånga lärandet. Birka och Bäckedals folkhögskolor ska vara ett komplement och ett alternativ till samhällets övriga bildningsinsatser. Individen ska ges möjlighet till allsidig personlig utveckling och förmåga att nå sin fulla potential. Skolorna bidrar också till länets kompetensförsörjning och kompetensutveckling genom sina utbildningar inom respektive kurs- och profilområden.

## 6.2 Bidra till länets kulturliv

Birka och Bäckedals folkhögskolor har ett viktigt uppdrag i att bidra till att utveckla länets kulturliv genom längre och kortare kurser samt genom olika event som konserter, föreläsningar och andra arrangemang. På så sätt bidra till att stärka den lokala kulturen, det regionala kulturarvet, den sociala gemenskapen och den kulturella infrastrukturen. Birka och Bäckedal är forum för såväl mötesplatser, evenemang och konferenser.

## 6.3 Bidra till ökad integration och jämlikhet

Birka och Bäckedals folkhögskolor ska bidra till integrationen i länet så att de som flyttar hit känner sig väl mottagna. Folkhögskolorna ska vara en inkluderande mötesplats som bidrar till språkutveckling, samhällsorientering och ökad delaktighet för alla. En aktör som främjar jämlikhet och jämställdhet.

## 6.4 Bidra till ökad digitalisering

Birka och Bäckedals folkhögskolor ska vara såväl en fysisk som virtuell arena för bildning. Genom att använda digitala verktyg utvecklas och möjliggörs flexibla och distansoberoende kursupplägg så att fler kan få tillgång till skolornas utbud. De båda skolorna arbetar också för en ökad förståelse för till exempel AI:s betydelse.

## 6.5 Bidra till en hållbar utveckling

Birka och Bäckedals folkhögskolor ska integrera perspektiv kring miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet i sin verksamhet och bidra till ökad medvetenhet, kunskap och engagemang för en hållbar samhällsutveckling.

## 6.6 Bidra till förbättrad folkhälsa

Birka och Bäckedals folkhögskolor ska bidra till att främja en god och jämlik folkhälsa genom sin unika särprägel och bildningsform samt ökad kunskap om hälsofrämjande livsstilar, psykisk hälsa och/eller social hållbarhet.

## 6.7 Bidra till ökad beredskap

Birka och Bäckedals folkhögskolor ska vara aktiva och relevanta parter i Region Jämtland Härjedalens arbete kring och för en ökad beredskap och resiliens, samt bidra till den kulturella infrastrukturen i länet som en, för civilsamhället, självklar kulturaktör.

# 7 Uppföljning

## 7.1 Årsredovisning

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska Folkbildningsrådet kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till statens syfte med statsbidraget till folkbildningen och de av Folkbildningsrådet beslutade villkor för statsbidrag. Regionala utvecklingsnämnden är folkhögskolestyrelse för Birka och Bäckedal, och ska i sin roll som styrelse godkänna årsredovisningen innan den skickas till Folkbildningsrådet.

## 7.2 Folkhögskoleplanen

Folkhögskoleplanen följs upp i samband med att verksamhetsberättelsen beslutas på skolstyrelsen i juni. Vid behov av utvecklingsinsatser kan skolans styrelse ge uppdrag med budget i nämndens årliga plan eller ge regiondirektören uppdrag.

## 7.3 Löpande

Folkhögskolornas arbete följs därutöver upp genom löpande dialoger inom förvaltningen.